

1987-12-11 INSTRUKCJA EPISKOPATU POLSKI O KULCIE TAJEMNICY EUCHARYSTII POZA MSZĄ ŚWIĘTĄ

Księga liturgiczna: Komunia święta i kult Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą świętą (KKTE) zawiera także najnowsze postanowienia odnoszące się do liturgicznych i pozaliturgicznych form kultu Eucharystii poza Mszą św. Konferencja Episkopatu Polski w obecnej instrukcji chce przypomnieć i dostosować do polskich tradycji zawarte w tej księdze wskazania dotyczące sprawowania nabożeństw eucharystycznych.

Sprawowanie Eucharystii stanowi ośrodek całego życia chrześcijańskiego zarówno dla Kościoła powszechnego jak i dla wspólnot miejscowych tego Kościoła. Kościół od początku przechowywał Eucharystię celem udzielania Wiatyku. Przechowywanie świętych postaci dla chorych, z biegiem czasu wytworzyło zwyczaj adorowania tego Sakramentu. Ofiara eucharystyczna jest źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego. Kościół poleca rozwijać również poza Mszą św. publiczne i prywatne nabożeństwa do Najświętszej Eucharystii.

W roku Kongresu Eucharystycznego staje przed nami zadania pogłębienia kultu eucharystycznego w oparciu o autentyczną naukę Kościoła. Z tego względu kapłani powinni ponownie dokładnie przestudiować:

- 1) Encyklikę *Mysterium fidei*
- 2) Instrukcję *Eucharisticum mysterium*,
- 3) List wielkoczwartkowy papieża Jana Pawła II O tajemnicy i kulcie Eucharystii z 24 lutego 1980 roku, oraz
- 4) zasady podane w księdze *Komunia święta i kult Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą świętą*.

I. Formy liturgicznego kultu Eucharystii poza Mszą świętą

a. Adoracje eucharystyczne

1. Należy zwracać uwagę na to, aby przy wystawieniach Najświętszego Sakramentu uwytatniał się związek istniejący pomiędzy jego kultem i Mszą świętą. Związek ten uwytatnia się najwyraźniej, gdy adoracja eucharystyczna następuje bezpośrednio po Mszy św.

2. Księga liturgiczna: *Komunia święta i kult Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą św.* przewiduje wystawienie Najświętszego Sakramentu albo w monstrancji, albo w puszcze. Rozróżnia się dłuższe i krótsze wystawienie Najświętszego Sakramentu.

a) Zaleca się, aby w kościołach i kaplicach, w których na stałe przechowuje się Najświętszy Sakrament, odbywało się co roku uroczyste wystawienie Najświętszego Sakramentu trwające przez dłuższy czas. (Księga nie używa tradycyjnej nazwy czterdziestogodzinne nabożeństwo, bowiem nazwa ta nie odpowiada już obecnej praktyce).

b) Zaleca się również wystawienie trwające przez krótki czas; u nas są to zwykłe adoracje w dni powszednie, adoracje niedzielne, czy też adoracje nazywane Godziną świętą.

3. Najświętszy Sakrament wystawia się na ołtarzu przykrytym obrusem i korporalem. Jeżeli wystawienie w monstrancji ma trwać dłużej, można się posłużyć tronem ustawionym na podwyższeniu i nakrytym korporalem.

4. Struktura adoracji eucharystycznych ukształtowała się w przeszłości i w swej zasadniczej linii przetrwała aż do dziś. W adoracji eucharystycznej ważniejsza jest jej treść niż układ

formalny. Poszczególne diecezje posiadają w tej dziedzinie swoje własne tradycje. Księga liturgiczna nie określa dokładnie samego przebiegu adoracji, mówi jednak, że powinny w niej mieć miejsce następujące elementy: czytanie Pisma św. połączone z homilią, modlitwy, śpiew jako odpowiedź na słowo Boże, święte milczenie. Porządek tych elementów nie jest określony. Można i trzeba dostosowywać go do duchowego poziomu uczestników i bronić w ten sposób przed monotonią.

5. Adoracja powinna mieć wyraźnie chrystocentryczny charakter: podczas wystawienia należy modlitwy, śpiewy i czytania tak ułożyć, by wierni skupili swoją uwagę na Chrystusie Panu (KKTE nr 71). Modlitwy, śpiewy i czytania powinny uczyć prawdziwej pobożności eucharystycznej. Najpierw mają one kierować wiernych do pełnego udziału w tajemnicy paschalnej Chrystusa i do wdzięczności za dar Chrystusa dającego nam swoje życie. Powinny wyrażać radość zebranych z życia w głębokiej przyjaźni ze Zbawicielem i prowadzić do otwarcia przed Nim serca. Modlitwy powinny wyrażać potrzeby zebranych, ich bliskich i wszystkich ludzi, powinny być błaganiem o pokój i o zbawienie całego świata. Wspólna modlitwa zebranych ma wzbudzić w nich pragnienie ofiarnego życia dla Chrystusa i pragnienie zjednoczenia z Nim w Komunii św. Udział w adoracji ma prowadzić do pełnienia dobrych czynów, do świadczenia o Chrystusie, do starań o zbawienie świata.

6. W układzie adoracji znajdują się więc modlitwa uwielbienia i chwały, rozważanie tajemnic Chrystusa, modlitwy błagalne i prośby w aktualnych potrzebach społeczności wiernych. Trzeba zawsze dawać pierwszeństwo uwielbieniu przed prośbą. Należy dokonać roztropnego wyboru treści, nie możemy bowiem w jednej adoracji wyrazić wszystkiego.

7. Adoracje eucharystyczne powinny być powiązane z poszczególnymi okresami liturgicznymi. Można to osiągnąć przez odpowiednie wprowadzenie, śpiewy zaczerpnięte z okresu liturgicznego lub przez odpowiednio dobrane modlitwy. Najbardziej pomocne będą fragmenty Pisma św. właściwe dla danego okresu liturgicznego.

8. Czytanie Pisma św. w czasie adoracji eucharystycznych wynika z ducha liturgii. Czytane fragmenty mają wprowadzić wiernych w głębsze rozumienie tajemnicy Eucharystii, ukazać jej poszczególne aspekty i związek tej tajemnicy wiary z duchowym życiem chrześcijanina.

9. Fragmenty Pisma św. należy tak dobierać, by układały się one w pewną całość, zachowując jedność myśli i tematu.

10. Adoracja eucharystyczna powinna być czasem skupionej modlitwy. Stąd płynie postulat, aby zarówno czytanie tekstów Pisma św. jak i jego wyjaśnienie bardziej przypominało rozważanie niż pouczenie. Czytane i rozważane słowo Boże powinno prowadzić do gorliwej modlitwy.

11. W pewnych momentach wskazane jest święte milczenie. Mogą to być momenty: po czytaniu Pisma św., po modlitewnych wezwaniach czy nawet podczas odmawianej modlitwy. Prowadzący nabożeństwo winien wykazać przy tym wiele roztropności. Dłuższe milczenie można zachować we wspólnotach przygotowanych już do samodzielnej modlitwy. Do milczenia należy też stopniowo wychowywać wiernych.

b. Nieszpory z wystawieniem Najświętszego Sakramentu

12. Przed Najświętszym Sakramentem wystawionym na dłuższy czas można odprawić jakąś

część Liturgii Godzin, zwłaszcza Godziny główne (KKTE nr 72). Należy podtrzymywać zwyczaj odprawiania Nieszporów z wystawieniem Najświętszego Sakramentu, zwłaszcza w większe święta, w dni odpustów parafialnych i w niedziele adoracyjne. Jeżeli adoracja odbywała się przed Nieszporami, po Nieszporach można bez pośrednio udzielić eucharystycznego błogosławieństwa.

c. Procesje eucharystyczne

13. Procesje eucharystyczne stały się powszechną praktyką w Kościele i są zasadniczo wzorowane na procesji ku czci Najśw. Ciała i Krwi Chrystusa. Należy dbać o społeczny charakter tych procesji jak i o czynny w nich udział wiernych, aby procesja była znakiem ludu pielgrzymującego do wiecznej Ojczyzny. Jeśli procesja z Najświętszym Sakramentem odbywa się po Mszy św., hostię do procesji należy konsekrować podczas Mszy św., która bezpośrednio poprzedza procesję.

14. Procesje w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa należy odprawić w sposób podany w rozdziale IV księgi KKTE. Należy również zachować procesje odprawiane przez 8 dni po uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa oraz procesję w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa tam, gdzie jest taki zwyczaj. Dzieci, które w danym roku przystąpiły do pierwszej Komunii św., powinny w tych procesjach uczestniczyć w zorganizowanej grupie.

15. Należy zachować i ożywiać inne procesje eucharystyczne u nas odprawiane. Śpiewy i modlitwy powinny być tak dobrane, aby wszyscy okazywali przez nie wiarę w Chrystusa i ku Niemu kierowali całą uwagę (KKTE nr 80).

II. Nabożeństwa eucharystyczne

16. Nabożeństwa eucharystyczne stanowią część wszystkich nabożeństw istniejących w Kościele i dotąd odprawianych we wspólnotach katolickich. W Konstytucji o liturgii czytamy: zaleca się usilnie nabożeństwa ludu chrześcijańskiego, zgodne z przepisami i zasadami Kościoła (KL nr 13). Odnosi się to do nabożeństw Kościołów partykularnych. Sobór zalecił tak uporządkować nabożeństwa, aby zgadzały się z liturgią, z niej poniekąd wpływały i do niej wiernych prowadziły (tamże).

17. Należy usilnie dążyć do tego, by nabożeństwa z wystawieniem Najświętszego Sakramentu, które są częstą praktyką w naszych kościołach i najpowszechniejszym wyrazem kultu Eucharystii poza Mszą św. nadal były utrzymane i pogłębiane. Aby wierni we właściwy sposób w nich uczestniczyli, należy przez słowo wprowadzające lub przez wybrane fragmenty Pisma św., ukazywać ich wewnętrzny związek z tajemnicą Eucharystii.

18. Różaniec, który "opiera się na Ewangelii i odnosi się, jakby do centrum, do tajemnicy Wcielenia i Odkupienia ludzi, trzeba uważać za modlitwę, która w pełni posiada znamię chrystologiczne" (Marialis cultus, nr 46). Tak rozumiana modlitwa różańcowa odprawiana przed wystawionym Najświętszym Sakramentem nabiera głębszego znaczenia. Należy jednak przez odpowiednio dobrane fragmenty Pisma św., lub przez rozważania ukazywać wiernym chrystologiczny charakter modlitwy różańcowej i uwydatniać związek tajemnicy Chrystusa rozważanej na różańcu z tajemnicą Chrystusa obecnego w Najświętszym Sakramencie.

19. Gorzkie Żale należą do tradycyjnych nabożeństw okresu Wielkiego Postu i są

rozważaniem męki Pana podjętej dla naszego zbawienia. Pomagają one wiernym zbliżyć się do tajemnicy zbawczej śmierci Chrystusa. Odpowiednio dobrane fragmenty Pisma św. i głoszone rozważania Męki Pańskiej powinny pogłębiać treściowo to wielkopostne nabożeństwo i pełniej ukazywać jego powiązanie z tajemnicą Eucharystii.

20. Majowe nabożeństwo jest w Polsce zwyczajowo odprawiane przed wystawionym Najświętszym Sakramentem. Słowa litanii skierowane są do Maryi, ale refren módl się za nami przypomina, że Ona jest naszą orędowniczką u swego Syna. Przed rozpoczęciem majowego nabożeństwa należy przypomnieć wiernym szczególny udział Maryi w misterium zbawienia oraz prawdę o Jej orędownictwie.

Nabożeństwa majowe można odprawiać w dwojakiej formie, zgodnie z tradycją diecezji:

a) na początku nabożeństwa wystawia się Najświętszy Sakrament i przed nim odbywa się całe nabożeństwo,

b) przed wizerunkiem Najświętszej Maryi Panny śpiewa się Litanię loretańską i głosi się, albo czyta odpowiednie rozważanie. Następnie celebrans przechodzi do głównego ołtarza, wystawia Najświętszy Sakrament, odprawia krótką adorację i po odśpiewaniu pieśni eucharystycznej udziela błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.

21. "Wspominając świętych Kościół głosi misterium paschalne w świętych, którzy współcierpieli i zostali współwielbieni z Chrystusem" (KL nr 104). W nabożeństwach ku czci świętych uwaga koncentruje się na osobie Świętego i dlatego takie nabożeństwa nie powinny być odprawiane z wystawieniem Najświętszego Sakramentu. Po modlitwach do świętego i po kazaniu można odprawić nabożeństwo eucharystyczne. W ten sposób Święty ukazuje się jako ten, który prowadzi do Chrystusa.

"Ożywienie i pogłębienie kultu eucharystycznego jest sprawdzianem prawdziwej odnowy, tej, którą Sobór postawił sobie za cel. Jest tej odnowy punktem poniekąd kulminacyjnym.

(...) Kościół i świat odczuwają wielką potrzebę kultu eucharystycznego. Jezus oczekuje nas w tym Sakramencie miłości. Nie żałujmy naszego czasu na spotkanie z Nim w adoracji, na kontemplację pełną wiary i gotowości wynagrodzenia wielkich win i występków świata" (Jan Paweł II, List o Tajemnicy i Kulcie Eucharystii, nr 3).

+ Tadeusz Rybak, Przewodniczący Komisji Episkopatu do Spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego

+ Józef Kard. Glemp, Prymas Polski
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski